

2. Informacijos išrinkimas

2.1. Duomenų bazė „Darbai“

Vykdytojai

Nr	Pavardė	Kvalifikacija	Kategorija	Išsilavinimas
1	Jonaitis	Informatikas	2	VU
2	Petraitis	Statistikas	3	VU
3	Gražulytė	Inžinierius	1	NULL
4	Onaitytė	Vadybininkas	5	VDU
5	Antanaitis	Informatikas	3	VU

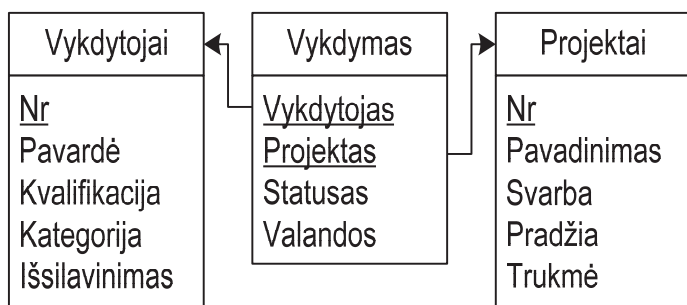
Projektai

Nr	Pavadinimas	Svarba	Pradžia	Trukmė
1	Studentų apskaita	Aukšta	2005.01.01	12
2	Buhalterinė apskaita	Vidutinė	2005.03.01	10
3	WWW svetainė	Ypatinga	2005.06.01	2

Vykdymas

Projektas	Vykdytojas	Statusas	Valandos
1	1	Programuotojas	30
1	2	Dokumentuotojas	100
1	3	Testuotojas	100
1	4	Vadovas	100
2	1	Programuotojas	300
2	2	Analitikas	250
2	4	Vadovas	100
3	1	Programuotojas	250
3	2	Vadovas	400
3	3	Dizaineris	150

Grafinis DB Darbai schemas vaizdas

Užklausoje duomenims išrinkti tiesiogiai nenurodoma, kuriai DB ji skirta.

DB nurodoma prieš sakinius, skirtus jai:

CONNECT TO <DB vardas>

Tai – „aktyvus“ SQL standarto sakiny: atliekant jį nustatomas fizinis ryšys su DB,

CONNECT TO Darbai

CONNECT TO Darbai **USER** stud

Ryšys su DB **nutraukiamas** sakiniu

DISCONNECT arba **CONNECT RESET**

Ryšys su DB sistemoje PostgreSQL

PostgreSQL neužtikrina SQL sakinio **CONNECT** vykdant užklausas interaktyviai, DB vardas nurodomas komandų procesoriaus (*Interactive terminal*) parametru:

```
psql [-d] <DB vardas> [-h <DB serveris>] [-U <vartotojo ID>]
```

```
psql Darbai
```

```
psql Darbai -h pgsql2.mif -U stud
```

```
psql Darbai -U stud -h pgsql2.mif
```

Ryšys su DB nutraukiamas užbaigus **psql** (komanda **\q**)

2.2 Sakinys SELECT

SELECT – sakiny DB-ės duomenims peržiūrėti.

Bendriausias pavidalas:

```
SELECT [DISTINCT] <stulpelių vardai>
FROM <lentelių vardai>
[WHERE <paieškos sąlyga>]
[GROUP BY <stulpelių vardai>]
[HAVING <paieškos sąlyga>]]
[ORDER BY <stulpelių vardai>]
```

2.3 Paprasčiausios užklausoje duomenims išrinkti

Visų informatikų–projektų vykdytojų pavardės ir jų kategorijos:

```
SELECT Pavardė, Kategorija FROM Vykdytojai
WHERE Kvalifikacija = 'Informatikas'
```

Čia 'Informatikas' yra simbolių eilutė – SQL konstanta.

Pavardė	Kategorija
Jonaitis	2
Antanaitis	3

Vykdytojai

Nr	Pavardė	Kvalifikacija	Kategorija	Išsilavinimas
1	Jonaitis	Informatikas	2	VU
2	Petraitis	Statistikas	3	VU
3	Gražulytė	Inžinierius	1	NULL
4	Onaitytė	Vadybininkas	5	VDU
5	Antanaitis	Informatikas	3	VU

SELECT Pavardė, Kategorija **FROM** Vykdytojai
WHERE Kvalifikacija = 'Informatikas'

Pavardė	Kategorija
Jonaitis	2
Antanaitis	3

SELECT Pavardė, Kategorija **FROM** Vykdytojai
WHERE Kvalifikacija = 'Informatikas'

Lentelės stulpelius galima patikslinti, lentelės vardu:

SELECT Vykdytojai.Pavardė, Vykdytojai.Kategorija
FROM Vykdytojai
WHERE Vykdytojai.Kvalifikacija = 'Informatikas'

Lentelių vardų sinonimai:

SELECT A.Pavardė, A.Kategorija
FROM Vykdytojai **AS** A
WHERE A.Kvalifikacija = 'Informatikas'

Aukštosios mokyklos, kurias yra baigę projektų vykdytojai:

SELECT Išsilavinimas **FROM** Vykdytojai

Išsilavinimas
VU
VU
NULL
VDU
VU

Pasikartojančių eilučių užklausos rezultate galima išvengti, panaudojant **DISTINCT**:

SELECT DISTINCT Išsilavinimas **FROM** Vykdytojai

Išsilavinimas
VU
NULL
VDU

Projektų pavadinimai ir trukmė dienomis:

SELECT Pavadinimas, Trukmė * 30 **FROM** Projektai

Čia 30 – skaitinė konstanta, ji rašoma be kabučių.

Pavadinimas	2
Studentų apskaita	360
Buhalterinė apskaita	300
WWW svetainė	60

PostgreSQL terpėje:

Pavadinimas	?column?
Studentų apskaita	360
Buhalterinė apskaita	300
WWW svetainė	60

Rezultato stulpeliui suteikiamas pavadinimas:

SELECT Pavadinimas,
Trukmė*30 **AS** "Trukmė dienomis"
FROM Projektai

Pavadinimas	Trukmė dienomis
Studentų apskaita	360
Buhalterinė apskaita	300
WWW svetainė	60

Patikslinimas:

SELECT Pavadinimas,
Trukmė*30 **AS** "Trukmė dienomis"
FROM Projektai

PAVADINIMAS	Trukmė dienomis
Studentų apskaita	360
Buhalterinė apskaita	300
WWW svetainė	60

PostgreSQL terpėje:

pavadinimas	Trukmė dienomis
Studentų apskaita	360
Buhalterinė apskaita	300
WWW svetainė	60

SELECT Pavadinimas,
Trukmė * 30 **AS** Trukmė dienomis
FROM Projektai – **neteisinga** užklausa

SELECT Pavadinimas,
Trukmė * 30 **AS** Trukmė_dienomis
FROM Projektai – **teisinga** užklausa

SELECT Pavadinimas,
Trukmė * 30 **AS** "Trukmė*dienomis"
FROM Projektai – **teisinga** užklausa

Užklausa su konstanta SELECT frazėje:

```
SELECT Pavadinimas,  
      'Trukmė dienomis:' AS Pastaba,  
      Trukmė * 30 AS "Trukmė dienomis"  
FROM Projektai
```

Pavadinimas	Pastaba	Trukmė dienomis
Studentų apskaita	Trukmė dienomis:	360
Buhalterinė apskaita	Trukmė dienomis:	300
WWW svetainė	Trukmė dienomis:	60

Konstanta gali sudaryti ir visą užklauskos rezultatą:

```
SELECT 'Trukmė dienomis:' AS Pastaba  
FROM Projektai
```

Pastaba
Trukmė dienomis:
Trukmė dienomis:
Trukmė dienomis:

Pasikartojančias rezultato eilutes galima pašalinti:

```
SELECT DISTINCT 'Trukmė dienomis:'  
      AS Pastaba  
FROM Projektai
```

Pastaba
Trukmė dienomis:

```
SELECT 1 FROM Projektai
```

1	?
1	1
1	1
1	1

```
SELECT 1, 1 FROM Projektai
```

1	2	?	?
1	1	1	1
1	1	1	1
1	1	1	1

Visi lentelės stulpeliai nurodomi simboliu '*':

```
SELECT * FROM Vykdytojai  
SELECT Vykdytojai.* FROM Vykdytojai  
SELECT A.* FROM Vykdytojai AS A
```

2.4 Užklauskos rezultato rikiavimas

Užklauskos rezultato eilučių tvarka apibrėžiama fraze

ORDER BY <stulpelių vardai arba jų eilės nr.>

Po kiekvieno stulpelio galima nurodyti:

- **ASC** (angl. *ascending*) – numatytoji reikšmė
- **DESC** (angl. *descending*).

```
SELECT Pavardė, Išsilavinimas, Kategorija  
FROM Vykdytojai  
ORDER BY Išsilavinimas, Kategorija DESC
```

Pavardė	Išsilavinimas	Kategorija
Gražulytė	NULL	1
Onaitytė	VDU	5
Petraitis	VU	3
Antanaitis	VU	3
Jonaitis	VU	2

```
SELECT Pavardė, Išsilavinimas, Kategorija  
FROM Vykdytojai  
ORDER BY Išsilavinimas ASC, Kategorija DESC
```

Kitos tapachios užklauskos:

```
SELECT Pavardė, Išsilavinimas, Kategorija  
FROM Vykdytojai  
ORDER BY 2, Kategorija DESC
```

```
SELECT Pavardė, Išsilavinimas, Kategorija  
FROM Vykdytojai  
ORDER BY 2, 3 DESC
```

```
SELECT Pavardė, Išsilavinimas, Kategorija  
FROM Vykdytojai  
ORDER BY Išsilavinimas, Kategorija DESC
```

2.5 Reiškinių

Konstantos ir stulpelių pavadinimai – paprasčiausi reiškiniai.

Vardinės konstantos (sisteminiai kintamieji, specialieji registrai):

CURRENT_DATE
CURRENT_TIME
CURRENT_TIMESTAMP
CURRENT_USER

25-47

Funkcija – tai operacija, nusakoma funkcijos vardu ir apskliaustais riestinais skliaustais argumentais, kurie tarpusavyje atskiriami kableliais.

Funkcijų rūšys:

- **Jungtinės funkcijos**
- **Skaliarinės funkcijos**

26-47

Jungtinės funkcijos – funkcijos, kurios taikomos eilučių aibėms – eilučių rinkiniui apskaičiuojama viena reikšmė:

Jungtinė funkcija	Rezultatas
SUM ([DISTINCT] <reiškinys>)	(Skirtingų) ne NULL reikšmių suma
AVG ([DISTINCT] <reiškinys>)	(Skirtingų) ne NULL reikšmių vidurkis
COUNT ([DISTINCT] <reiškinys>)	(Skirtingų) ne NULL reikšmių skaičius
COUNT (*)	Eilučių skaičius aibėje
MAX (<reiškinys>)	Maksimali reikšmė
MIN (<reiškinys>)	Minimali reikšmė

27-47

Visų vykdytojų skaičius:

SELECT COUNT(*) AS Skaičius FROM Vykdytojai

Skaičius
5

„Aktyviųjų“ vykdytojų skaičius:

SELECT COUNT(DISTINCT Vykdytojas)
FROM Vykdymas

SELECT COUNT(Vykdytojas) FROM Vykdymas

– vykdytojų skaičius. Kadangi visos *Vykdytojas* reikšmės ne **NULL**, tai taip pat *Vykdymas* eilučių skaičius.

28-47

Skirtingų kategorijų skaičius:

SELECT COUNT(DISTINCT Kategorija)
FROM Vykdytojai

Valandos, kurias vykdytojas Nr. 1 skiria visiems projektams:

SELECT SUM(Valandos) AS "Visos valandos"
FROM Vykdymas WHERE Vykdytojas = 1

Visos valandos
580

29-47

Skaliarinės funkcijos argumentas visuomet yra vienos eilutės viena ar kelios reikšmės:

LENGTH(<simbolių eilutė>)
SUBSTR(<simbolių eilutė>, <pradžia>, <ilgis>)
EXTRACT(DAY FROM <data>)
EXTRACT(MONTH FROM <data>)
EXTRACT(YEAR FROM <data>)
AGE(<data>, <data>)

ir kt.

Visos funkcijos: konkrečios DBVS dokumentacijoje

30-47

Iš konstantų, operacijų, funkcijų ir SQL vardų sudaromi **reiškiniai**.

Operacijos:

+ (pliusas)
- (minusas)
+ (sudėtis)
- (atimtis)
* (daugyba)
/ (dalyba)
|| (konkatenacija – eilučių jungimas)

Jei bent vienas argumentas – **NULL**, tai rezultatas yra **NULL**.

Su skaičiais – visos aritmetinės operacijos.

31-47

Su tekstiniais duomenimis galima tik konkatenacija.

Sudėtį ir **atimtį** galima atlikti ir su datos ir laiko duomenimis - galima padidinti, sumažinti bei rasti dviejų reikšmių skirtumą.

Dimensijos: **YEARS, MONTHS, DAYS, HOURS, MINUTES, SECONDS**.

DATE '2005-12-31' + INTERVAL '3 DAYS' ir
DATE '2005-12-31' + 3

yra '2006-01-03'

Projektai.Pradžia + **INTERVAL '3 MONTHS 1 DAY'**

Leidžiama datų ir laikų atimtis – laikotarpis.

32-47

Visų projektų **pradžia** ir **pabaiga**:

```
SELECT Pavadinimas, Pradžia,
       Pradžia + CAST(Trukmė ||
                     ' MONTHS' AS INTERVAL) AS Pabaiga
FROM Projektai
```

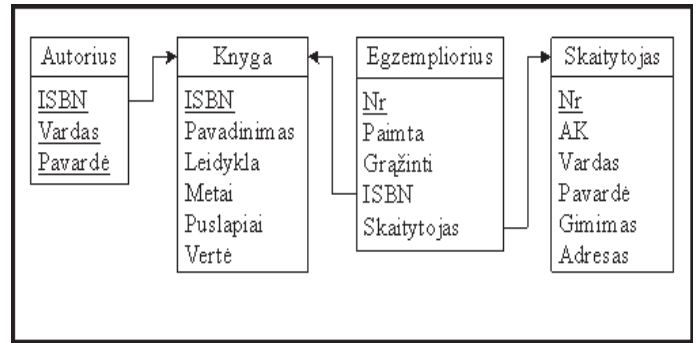
Projektai, kurie baigiasi šiandien:

```
SELECT Pavadinimas
FROM Projektai
WHERE CURRENT_DATE = Pradžia + CAST(Trukmė
                                     || ' MONTHS' AS INTERVAL)
```

Reiškinuose galimi riestiniai skliaustai.

Jungtinių (stulpelių) ir skaliarinių funkcijų pavyzdžiai

DB *Biblio*

Knygų skaičius:

```
SELECT COUNT(*) FROM Knyga
SELECT COUNT(ISBN) FROM Knyga
SELECT COUNT(DISTINCT ISBN)
FROM Egzempliorius - NEEFEKTYVI
SELECT COUNT(Leidykla) FROM Knyga
    – tarus (!), kad knygos leidžiamos leidyklose
SELECT COUNT(DISTINCT ISBN)
FROM Autorius
    – tarus (!), kad kiekviena knyga turi bent 1 autorių
```

Leidyklų skaičius:

```
SELECT COUNT(DISTINCT Leidykla)
FROM Knyga
```

Paimti egzemplioriai:

```
SELECT COUNT(Paimta) FROM Egzempliorius
SELECT COUNT(Gražinti) FROM Egzempliorius
SELECT COUNT(Skaitytojas) FROM Egzempliorius
```

Paimti ir nepaimti egzemplioriai:

```
SELECT COUNT(Paimta),
       COUNT(*) – COUNT(Paimta)
FROM Egzempliorius
```

Pernai išleistos knygos:

```
SELECT * FROM Knyga
WHERE Metai =
       EXTRACT(YEAR FROM CURRENT_DATE) – 1
```

Skaitytojai, kurių gimtadienis šį mėnesį:

```
SELECT * FROM Skaitytojas
WHERE EXTRACT(MONTH FROM Gimimas) =
       EXTRACT(MONTH FROM CURRENT_DATE)
```

Raidės, kuriomis prasideda knygų pavadinimai:

```
SELECT DISTINCT SUBSTR(Pavadinimas, 1,1)
FROM Knyga
```

Tos raidės alfabeto tvarka:

```
SELECT DISTINCT SUBSTR(Pavadinimas, 1,1)
FROM Knyga
ORDER BY 1
```

Atvirkščia alfabeto tvarka:

```
SELECT DISTINCT SUBSTR(Pavadinimas, 1,1)
FROM Knyga
ORDER BY 1 DESC
```

Visų knygų autorių vardai ir pavardės:

```
SELECT DISTINCT Vardas, Pavardė
FROM Autorius
```

Visų autorių skaičius:

```
SELECT COUNT(DISTINCT Vardas, Pavardė)
FROM Autorius - NETEISINGA
```

```
SELECT COUNT(DISTINCT Vardas || Pavardė)
FROM Autorius
```

```
SELECT COUNT(DISTINCT Vardas || ' ' || Pavardė)
FROM Autorius
```

Predikatas - tai sąlyga lentelės eilutei ar eilučių grupei, kuri gali būti

- **teisinga**
- **neteisinga**
- **neapibrėžta.**

Paprasčiausi predikatai - palyginimo operacijos:

= <= <= > >= <>

Jei vienas operandas - **NULL**, tai rezultatas irgi **NULL**.

Operandais gali būti ir tekstiniai bei datos ir laiko duomenys.

Predikatų pvz.:

x **BETWEEN** y **AND** z – tiesa, kai $x \geq y$ ir $x \leq z$
 x **NOT BETWEEN** y **AND** z – $x < y$ arba $x > z$

x **IN** ($y1, y2, \dots, yn$) – $x \in \{y1, y2, \dots, yn\}$
 x **NOT IN** ($y1, y2, \dots, yn$) – $x \notin \{y1, y2, \dots, yn\}$

x **LIKE** y – simbolių eilutė x yra „panaši“ į y .

Eilutėje y galimi **formato simboliai**:

% – bet kokie simboliai

_ – bet koks 1 simbolis

Pvz.: Pavardė **LIKE** '%ar%'

x **NOT LIKE** y – x nėra „panašus“ į y

x **IS NULL** – x reikšmė yra **NULL**

x **IS NOT NULL** – reikšminio x reikšmė ne **NULL**

Pastaba: $x = \text{NULL}$ – visada „Neapibrėžta“

Iš predikatų, panaudojant logines operacijas:

AND, OR ir NOT

konstruojamos **paieškos sąlygos**.

Paieškos sąlygos rezultatas gali būti:

Tiesa

Netiesa

Neapibrėžta.

AND ir OR teisingumo lentelė:

X	Y	X AND Y	X OR Y
Tiesa	Tiesa	Tiesa	Tiesa
Tiesa	Netiesa	Netiesa	Tiesa
Tiesa	Neapibrėžta	Neapibrėžta	Tiesa
Netiesa	Tiesa	Netiesa	Tiesa
Netiesa	Netiesa	Netiesa	Netiesa
Netiesa	Neapibrėžta	Netiesa	Neapibrėžta
Neapibrėžta	Tiesa	Neapibrėžta	Tiesa
Neapibrėžta	Netiesa	Netiesa	Neapibrėžta
Neapibrėžta	Neapibrėžta	Neapibrėžta	Neapibrėžta

Galioja pagrindiniai Bulio logikos dėsniai:

Tiesa **OR** $x \equiv$ Tiesa

Netiesa **AND** $x \equiv$ Netiesa

Operacijos **NOT apibrėžimas**:

NOT (Tiesa) yra Netiesa

NOT (Netiesa) yra Tiesa

NOT (Neapibrėžta) yra Neapibrėžta

Pvz., pavardės, kuriose yra dvigarsis „ar“:

Pavardė **LIKE** '%ar%' **OR** Pavardė **LIKE** 'Ar%'

Paieškos sąlygoje galimi **skliausteliai**.

Projektų, kurių pavadinime yra frazė „apskaita“, jų svarba yra vidutinė arba didelė ir kurie iki šios dienos turėjo būti baigti:

```
SELECT Pavadinimas, Pradžia,
        Pradžia + CAST(Trukmė ||
        'MONTHS' AS INTERVAL) AS Pabaiga
FROM Projektai
WHERE Pavadinimas LIKE '%apskaita%'
        AND Svarba IN ('Vidutinė', 'Didelė')
        AND Pradžia + CAST(Trukmė ||
        'MONTHS' AS INTERVAL) < CURRENT_DATE
```

Vykdytojai – informatikai arba kurie yra baigę VU (nepriklausomai nuo kvalifikacijos), bet turintys aukštesnę nei trečią kategoriją:

SELECT * **FROM** Vykdytojai

WHERE Kvalifikacija = 'Informatikas' **OR**

(Išsilavinimas = 'VU' **AND** Kategorija > 3).